

NHO FAKTA:

NYSKAPING

November 2006

VI TRENGER FLERE KOMPETENTE PRIVATE INVESTORER - IKKE FLERE FOND!

For en nyetablerer med vekstambisjoner blir egenkapitalfinansiering nødvendig når egne midler samt familie og venners bidrag er brukt opp. Ifølge en melding fra Kommisjonen til Europa-Parlamentet datert 30. juni 2006 (Financing SME Growth - Adding European Value), lider Europa under en alvorlig og konstant mangel på såkalte "business angels" og andre såkorninvestorer. I Nord-Amerika er disse uformelle private investorer, som bidrar med kompetanse og kapital i en bedrifts tidlige fase, ryggraden i venture-markedet. Man anslår at størrelsen på det europeiske business angels markedet bare er 10 prosent av det amerikanske.

En såkorninvestering er i stor grad basert på en subjektiv vurdering av gründerens forretningsplan. Erfaring er viktig når man gjør slike vurderinger. Dette gjør at enkeltpersoner som selv er vellykkede entreprenører ofte er de som er best i stand til å evaluere og bistå nye forretningsideer. Disse aktørene må oppmuntres til å bli uformelle investorer eller business angels. Europa har for få slike aktører akkurat som vi har for få private venture-fond som også investerer i såkornfasen.

Mangelen på såkorninvesteringer skyldes ifølge Kommisjonen delvis den lave avkastningen på slike investeringer i Europa. Den såkalte ti års avkastningen på alle venture-kapital investeringer var 6,3 prosent i Europa sammenlignet med 26 prosent i USA. En undersøkelse fra den Europeiske Venture Kapitalforening understreker alvoret i situasjonen. Her påpekes det at ti års avkastningen på såkorn og tidlig fase venture-investeringer i USA var på 44,7 prosent. Det tilsvarende tall i Europa var -0,6 prosent. Med slik avkastning får vi ikke kanalisert tilstrekkelig med kapital til tidlig fase. Det hjelper ikke at kapitalmarkedet generelt svømmer over av kapital. Mangelen på såkorn og startkapital hindrer potensielle nyetablerte vekstselskaper i å utvikle seg så langt at de er attraktive for den tradisjonelle venture-kapitalen. Kommisjonen anbefaler derfor medlemslandene å innføre insentiver for uformelle private investorer som bidrar med kapital og kunnskap i nyetablerte bedrifter.

Forskjellen på avkastningen i de beste og dårligste venture-fond i Europa er stor. De beste kan vise til god og konsistent avkastning og tiltrekker seg kapital. Det er også store forskjeller medlemslandene imellom. Storbritannia topper indeksen i Europa for å ha det beste marked for finansiering av entreprenører (Capital Access Index, Milken Institute). Her får uformelle private investorer 20 prosent skattelette. Det er heller ingen gevinstbeskatning dersom man eier aksjene i minimum tre år. Også Frankrike og Irland har skatteinsentiver til uformelle private investorer.

Generelt påpekes det fra Kommisjonen at Europa er preget av risikoaversjon og mangelen på en vekstkultur. Verken nyetablererne eller investorene står på nok for å oppnå vekst.

Det er positivt at ESA 8. mars 2006 godkjente de nye vilkår for oppfølgingsinvesteringer for de landsdekkende og distriktsrettede såkornfondene. Forhåpentligvis er de private landsdekkende såkornfondene i Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo operative innen utgangen av året. Det samme vil være tilfelle for fondene i Bodø, Tromsø, Nam-sos, Førde og Innlandet. Det vi trenger nå er ikke flere fond. I stedet er det behov for å tenke mangfold, og å utnytte ulike kapitalkilder.

I den internasjonale Global Entrepreneurship Monitor (GEM), som ble presentert i Boston i januar i år, ble det påpekt at "Policymakers, educators and researchers must pay more attention to informal investors and less to venture capitalists. Financing from entrepreneurs and informal investors pumps 3,6 % into GDP of GEM nations compared to 0,1% from classic venture capital".

Antallet uformelle investorer i Norge er beregnet til å være 163.000 personer (GEM). De investerer imidlertid små beløp – i gjennomsnitt ca 50.000 kr årlig. Til sammenligning investerer uformelle investorer i Storbritannia gjennomsnittlig ca 110.000 kr årlig. Den norske GEM påpeker at mangelen på kapital er det viktigste hinderet for entreprenøriell aktivitet her hjemme. Det er særlig mangel på kapital i tidlig fase. Man foreslår insentiver for uformelle private investorer og bedrifter som bidrar med egenkapital.

Avslutningsvis nevnes at Kommisjonen i sin melding av 30. juni 2006 påpeker at tilgang på finansiering er et viktig element i arbeidet med å dyrke frem entreprenørskap i Europa. Offentlig sektors oppgave er å bedre rammebetingelsene for finansiering og bare aksjonere når markedet ikke fungerer. Kommisjonen påpeker at erfaring har vist at de beste resultater oppnås når offentlig sektor arbeider gjennom markedet og i rollen som katalysator for å oppmuntre til utvikling. Siden vellykket nyskaping bidrar til strukturelle endringer og fører til mer velferd, må EU og medlemslandene sikre seg at de rette insentivene er på plass for at gode forretningsideer kan finansieres, og slik at de lykkes i arbeidet med å utvikle nye produkter og tjenester.

Forslag til tiltak: For å oppmuntre flere til å påta seg rollen som uformelle private investorer (business angels), som kan bidra med kapital og kompetanse i såkornfasen, må vi stimulere til dette ved å innføre skatteinsentiver.

Pressefoto

NHO har siden 1981 delt ut "NHOs NYSKAPINGSPRIS". Formålet med prisen er å belønne enkeltmenneskers initiativ og samtidig skape økt interesse og oppmerksomhet i samfunnet for nyskaping og etablering av nye bedrifter. Bildet viser nyskaperne Terje Eidesmo, Svein Ellingsrud og Ståle Johansen i det de mottok årets pris på SMÅTINGET i Bodø. Sammen etablerte de Electromagnetic Geoservices AS, EMGS i 2002. I dag er det 130 ansatte i bedriften som kan vise hvor oljen er og hvor mye det er av den uten å prøvebore.

Les mer om nyskaping på www.nho.no/nyetablering

Kontaktperson: rasmus.falck@nho.no